

Az Ötéves Gazda Tamásné Klára Nővérevel

A képen Klári nővéremmel vagyok. 1927-ben, anyám halála előtt készült, ha jól tudom a mesét, akkor az ő számára. Klárrika sorsa sem volt könnyű. A Zsidó Gimnáziumban érettségizett, majd gépírónő volt. Hét évvel volt idősebb nálam, kislányként ő vitt el sétálni. 1942-ben férjhez ment Vető Sándorhoz, akit néhány hónap után behívtak munkaszolgálatra. Hazajött egyszer-egyszer, a végén már nem is tudtunk róla. Utólag tudtuk meg egy fiúnak a naplójából, hogy Szilvásvárad

környékén pusztult el. Később exhumálták. Édesapámmal ment föl Klári. 1944. áprilisban Magdus, Klári és én kikerültünk a Sorg-féle kislakás-építkezésre. Budapest és Újpest határában volt ez az építkezés. Hadiüzemnek számított, és az mentességet jelentett. Októberben Klári a gettóba került, és ott érte a felszabadulás. Aztán összekerült megint a Velencei Sanyival, aki a bátyámnak volt cserkészártosa a Jókai Cserkészcsapatban, és négyéves koromtól ismertem, és az imádott gyerekkori barátom volt. Már régebben el akarta venni Klárit, de neki nem volt elég előkelő, mert könyvkötőinas volt. Erre Sanyi is megnősült, elvett egy mész nőt, aki olyan unalmas volt, hogy ásitanom kellett tőle. El is vált. A háború után megkérte Klári kezét. Klári fölhívta Magdánkat: 'A Sanyi megkérte a kezemet. Hozzámenjek?' Azt mondta neki a Magda, hogy 'Számold ki a gombjaidon!'. Hát igent mondott, és 1947-ben hozzáment. Sanyi régóta tagja volt a Szociáldemokrata Pártnak, 1945 után városi képviselő is volt. Szegény, ahány rendszerváltozás volt, az annyiszor volt börtönben. Horthyék letartóztatták, arra én nem emlékszem pontosan, az egy rövid volt. 1944--1945-ben munkatáborban volt Borban, 1950-ben letartóztatták, és 1953-ig Recsken volt. Recsken volt egy kivizsgáló bizottság [a szabaduláskor], és kérdezték, hogy miért van itt. Azt mondja Sanyi, hogy 'Én nem tudom, azt önöknek nyilván könnyebb megtudni mástól. Ha ez a mozgalmat előrevitte, rendben van. Ha nem, isten íze meg azt, akinek ez eszébe jutott'. Na erre kapott egy refet [REF -- A rendőri felügyelet köznyelvi rövidítése. A ref alá helyezettteknek korlátozták a mozgását (nem utazhattak el lakóhelyükről, nem látogathattak nyilvános helyeket stb.), és rendszeres időközönként jelentkezniük kellett a lakóhelyük szerint illetékes rendőrkapitányságon. -- A szerk.]. Pár hónapig járt ki a XIII. kerületi kapitányságra, és akkor azt mondta a tisztviselőnek vagy kapitánynak, vagy mit tudom én, kinek, hogy 'Ide figyeljen! Nem vagyok én kurva, hogy itt minden vasárnap megjelenjek maguknál. Intézzé már el ezt!'. Elintézte. Amikor Sanyit letartóztatták, Klárika a Szabványügyi Hivatalban dolgozott tisztviselőként. Az első alkalommal racizták. [A racionalizálás közkeletű szóhasználata. 1953-ban nagy létszámcsökkentést hajtottak végre a közszférában, amit a munka ésszerűsítésével (racionalizálás) indokoltak. -- A szerk.] Akkor elhelyezkedett egy korszövetkezetnél titkárnőnek. Nem volt gyors, de nagyon precíz, nagyon pontos munkát végzett. Lassú volt, úgyhogy nem volt olyan könnyű elhelyezkednie. Sanyi, amikor rehabilitálták, a Könyvkötő KTSZ elnöke lett, aztán már vitték volna fölfelé, csak elment szegénykém. A saját könnyelműsége vitte a sírba. Az orvos könnyörgött neki, hogy maradjon nyugton, de ő csak ugrált, és egy tüdőembólia vitte el 1974-ben. Klárinak nagyon nehéz sors jutott. Beteg lett a szíve, hát érthető, érthető. Miután a betegségeknek jó része pszichikai eredetű, ezek az évek nem múltak el nyomtalanul. 1987-ben ment el.